

Oficjalna historiografia w Polsce w epoce reżimu komunistycznego, ze względu na swoje ramy teoretyczne marksizmu i szczególną narrację o przeszłości (w której uwzględniano i uwypuklano jedne tematy i wydarzenia z przeszłości narodowej i międzynarodowej a wykluczano inne) stanowiła ważny element symbolicznej legitymizacji ówczesnego systemu politycznego. Nie był to wyjątek wśród pozostałych historiografii bloku komunistycznego i nie jest to żadnym wyjątkiem, gdy rozważa się jakkolwiek reżim totalitarny lub autorytarny. Jednocześnie oficjalna narracja historyczna stała się przyczyną poważnego, choć cichego konfliktu między społeczeństwem polskim a władzą w czasach PRL.

Wyraźna zmiana w historiografii nastąpiła w okresie „Solidarności”, a stała się jeszcze bardziej wyraźna wkrótce po stanie wojennym 1981 r. Debata historyczna, do której zaliczyć należy wiele rodzajów i głosów refleksji historycznej, miała zasadnicze znaczenie dla wielkiej transformacji ustrojowej w latach 90., która polegała też na przemianie w warstwie symbolicznej państwa i polskiego społeczeństwa. Historiografia, która powstawała wówczas i wcześniej w ośrodkach akademickich, a więc kilku dużych polskich uniwersytetach, została w ostatnich dziesięcioleciach drobiazgowo zbadana. Kiedy już można wymienić wpływowe nazwiska i dzieła, a także nazwać i zdefiniować trendy i szkoły naukowe, pojawia się pytanie o skalę tych wpływów intelektualnych. Wpływ na piśmiennictwo historyczne, mierzony recepcją w środowisku akademickim, był ważny dla rozwoju nauki i nie można tego oczywiście podważyć. Należy przy tym docenić rolę historyków zaangażowanych w opozycję demokratyczną i kontrkulturę.

Jednak z perspektywy ogólnej historii Polski schyłku komunizmu i przełomu ustrojowego interesujący jest wpływ akademickich intelektualistów na myślenie historyczne, na historię popularną i historię lokalną (w tym szczególnie na historyków, jako na lokalną inteligencję). Ta ostatnia jest przedmiotem projektu.

Cel projektu jest dwójaki: dąży do określenia tempa przepływu idei pomiędzy centrami akademickimi (intelektualnymi) i instytucjonalnymi a peryferiami u schyłku systemu komunistycznego i przełomu politycznego w Polsce w 1989 roku. Koncentrując się na historiografii lokalnej w lokalnych warunkach ma na celu nie tylko badanie recepcji idei płynących z centrum, ale także odkrycie i analizę możliwych negocjacji tych idei, mediacji, prowadzenia dialogów w sieciach lokalnych i poza nimi, sposobów, w jakie lokalne głosy artykułowano i jak się komunikowano z centrami. Wreszcie ma na celu określenie roli historyków lokalnych w przemianach w Polsce i ocenę, w jakim stopniu ta rola była determinowana przez struktury lub świadczy o jednostkowej czy grupowej sprawczości.

Projekt, biorąc „lokalność” jako temat i obszar badań, traktuje tę kategorię jako pryzmat do rzucenia światła na ogólne zjawisko, jakim jest komunikacja idei i lokalna sprawczość.